

[K] **EEN CINEAST ZONDER CAMERA.
ZANGER-GITARIST BERT DOCKX**

Als spilfiguur van Flying Horseman, Dans Dans en Strand behoort zanger-gitarist Bert Dockx (°1980) tot de veelzijdigste muzikanten die de jongste jaren in Vlaanderen zijn opgestaan. Zijn werk, een even broeierige als bezwerende mix van folk, rock en blues, vindt weerklank in binnen- en buitenland. Vooral met zijn psychedelische garagejazzband Dans Dans gooit hij hoge ogen.

Voor Dockx houdt muziek de belofte van vrijheid in: het is een vluchtwezel voor het leven van alledag. De man speelt al gitaar sinds zijn kindertijd, maar pas op zijn vierentwintigste, toen hij ook begon te zingen, viel alles in de plooi. Tijdens zijn conservatoriumperiode staarde hij zich nog blind op techniek. De oprichting van Flying Horseman symboliseerde voor hem dus een vlucht uit het jazz- en improvisatiemilieu waar hij als student in verstrikt was geraakt. De groep maakte het hem mogelijk om de eenvoud te ontdekken, strikte muzikale regeltjes overboord te gooien en resoluut stilistische grenzen te overschrijden. De band werd een bron van zelfvertrouwen en maakte van hem een vlotte improvisator.

Passie staat in zijn werk centraal. Bovendien spiegelt hij zich graag aan muzikale koppigaards zoals Sun Ra en freejazzsaxofonist Ornette Coleman.

Bert Dockx, Foto Geert Vandepoel.

Als gitarist maakt Dockx geen onderscheid tussen primitivisme en verfijning: zijn speelstijl put zowel uit de rauwe, akoestische blues van Mississippi John Hurt als de abstracte postrock van Talk Talk.

De naam Flying Horseman slaat niet alleen op een zeskoppig gezelschap, maar ook op Bert Dockx als *one man band*. Zijn muziek klinkt, net als die van Nick Cave of 16 Horsepower, spookachtig en beklemmend, al lichten op een plaat als *City Same City* (2013) occasioneel ook West-Afrikaanse ritmen op. “Er huist een graad van duisternis in mij”, geeft de zanger toe. “Zodra ik songs begin te schrijven, land ik op een donkere plek. Muziek is mijn drug: ze helpt me mijn frustraties en dwanggedachten van me af te zetten. Heb ik een poosje niet gespeeld, dan word ik ongedurig. Zonder gitaar kwijn ik weg. Ik heb voortdurend het gevoel dat ik een leegte moet vullen.”

Dockx is opvallend productief. Hij maakt deel uit van een handvol bands en schrijft muziek voor theater. Als artiest uit een kleine regio doet hij dat uiteraard uit economische noodzaak, maar er is nog een dieper liggende reden: “Ik heb een aangeboren neiging tot melancholie. En buiten de muziek lijk ik geen identiteit te hebben.”

Als muzikant wordt Bert Dockx getypeerd door zijn ongeduld. Hij raakt gauw verveeld en bovendien is hij een eeuwige twijfelaar, iets waar slechts één remedie tegen bestaat: de emotie of de opwinding van het moment zo snel mogelijk vastleggen. Die drang naar spontaneïteit is zowat het enige dat al zijn projecten met elkaar verbindt. De derde cd van Dans Dans, een groep die zelden repeteert, werd in vier dagen tijd live-in-de-studio ingeblikt, voor de plaat van Strand waren slechts twee dagen nodig. Het juiste gevoel primeert voor Dockx boven technische perfectie. Voorts valt uit zijn songs af te leiden dat hij een fervent film liefhebber is. In zijn beeldrijke teksten manifesteert hij zich doorgaans als een cineast zonder camera.

Qua populariteit is Flying Horseman inmiddels overklast door Dans Dans, een instrumentaal trio waarin Bert Dockx zich laat flankeren door bassist Fred ‘Lyenn’ Jacques en drummer Steven Cassiers. Een rockgroep die zich aan jazz vergrijpt of een jazzband met rockneigingen? Een feit is dat de drie onderlegde muzikanten samenwerken op grond van gelijkwaardigheid: neem één van de pijlers weg en het geheel stort als een kaartenhuisje in elkaar. De

heren koppelen bevoegenheid en speelplezier aan zin voor avontuur en leggen achteloos een bom onder de scheidingsmuur tussen compositie en vrije vorm. Aanvankelijk maakte Dans Dans eigenzinnige bewerkingen van standards uit jazz, pop, rembetika (Griekse folk) en filmmuziek, en voegde er onderweg flarden surfrock en elektronica aan toe. Op haar derde en jongste plaat (2014) laat het driespan hoofdzakelijk eigen composities horen.

Dockx, Jacques en Cassiers manifesteren zich als muzikale polyglotten. Op het podium leggen ze een onuitputtelijke inventiviteit aan de dag. Hun muziek is virtuoos zonder ooit snoeverig te worden: soms rauw, soms teder, altijd complex en dynamisch. De muzikanten vertellen elk hun eigen verhaal, maar doen dat steevast in dienst van het grote geheel. Ze dagen elkaar uit en drijven elkaar tot het uiterste, wat tijdens concerten voor de nodige suspense zorgt. Maar tegelijk houden ze elkaar overeind. Soms laat Dans Dans zijn muziek moedwillig ontsporen, breekt het af wat het eerst zorgvuldig heeft opgebouwd om vervolgens, via een omweg, terug te keren naar zijn uitgangspunt.

Op de vraag of hij jazz speelt, antwoordt Bert Dockx ontwijkend: “Jazz impliceert enkel dat je vrij bent alle ingrediënten te gebruiken die je nodig acht om van je muziek, op een onberedeneerde maar organische manier, iets eigens te maken. Jazz schept ruimte om je over te geven aan de ingevingen van het moment.” Hij vermeldt Marc Ribot en Bill Frisell als gitaristen die hem ingrijpend hebben beïnvloed, maar identificeert zich tegelijk met de bluespioniers en zweert, net als zij, bij eenvoud en pure emotie. Pathos en sentiment zijn dan weer uit den boze.

Gitaarspelen doet Dockx haast intuïtief; teksten schrijven ziet hij als hard labour. “Ik ben nu eenmaal geen woordkunstenaar”, legt hij uit. Wél drukt hij zich makkelijker uit in het Nederlands dan het Engels. Dat blijkt uit de cd die hij uitbracht onder het pseudoniem Strand, waarop hij zich voor het eerst bedient van de taal waarin hij denkt, droomt en liefheeft. Thematisch verschilt die plaat niet spectaculair van zijn werk met Flying Horseman. Alleen klinkt ze verstillder en melancholischer. Het stickertje op de hoes belooft *solitary music* en, jawel, dit keer maakt Bert Dockx enkel gebruik van zijn stem en twaalfsnarige gitaar. De afgekloven songs doen desolaat en somber aan: het zijn miniatuurtjes

die afwisselend verwijzen naar Joy Division, Nick Drake en John Fahey. Toch denkt de zanger niet in formules. Zelden laat hij zich leiden door algemeen geldende opvattingen over wat een song hoort te zijn.

Dockx bekent dat hij, bij gebrek aan referentiepunten, over een hoge drempel heen moet om in zijn moedertaal te kunnen schrijven. Niettemin vindt hij inspiratie bij taalvirtuozen als Leonard Nolens en Charles Ducal. Zo gebruikt hij bepaalde woorden om hun klank of suggestieve kracht en schrijft hij er niet voor terug dingen ongezegd te laten.

Zijn muziek ontstaat uit onvrede met zichzelf en de wereld: iedere noot die hij speelt is “een protestnoot”. Ergernis vormt brandstof voor zijn creativiteit en het bedrijven van poëzie ziet hij als een daad van verzet. Van denkers als John Gray, Stéphane Hessel en Noam Chomsky heeft hij geleerd dat het persoonlijke politiek is en het politieke persoonlijk. “Je was een mens / Je was bovenal kostbaar goed / Sinds kort zijn we niets dan kapitaal / En sinds kort, zegt men, hebben we nood aan een nieuw verhaal / Niemand is te koop”, luidt het in een nummer van Strand.

“De taak van een kunstenaar is je blik te verruimen door je een andere, misschien wat minder gangbare kijk op de werkelijkheid te bieden”, oordeelt Bert Dockx. Hij stoort zich aan oppervlakkigheid, blinde consumptiewoede, het gebrek aan nuance in de media, maar wil niet vastroesten in zijn eigen denkpatronen. Als individu heeft hij een diepe behoefte aan communicatie, als artiest wil hij de mensen samenbrengen.

Toch mag creativiteit volgens hem nooit ondergeschikt zijn aan economische wetmatigheden. “Mijn drang een idee zo authentiek mogelijk uit te werken is groter dan iets te maken dat op de radio kan”, stelt Dockx. “Wie iets creëert buiten de commerciële sfeer, is per definitie subversief, omdat hij bepaalde machtsverhoudingen ter discussie stelt. Goede kunst is: breken met het keurslijf waar je als mens in hoort te passen.”

DIRK STEENHAUT

Op www.bestov.be vind je meer informatie over en muziek van Flying Horseman, Dans Dans en Strand.